



สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์การเรียนสำหรับนักศึกษาทางไกล: การศึกษาเฉพาะกรณี ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีการดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทดลองจัดศูนย์การเรียน และหาประสิทธิผลของศูนย์การเรียนที่จัดขึ้นโดยศึกษาจากความคิดเห็นของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการนักศึกษาทางไกล และประชาชนผู้มาใช้บริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้
 - 1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจำนวน 1 คน และผู้ช่วย ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 2 คน รวมจำนวนผู้บริหาร จำนวน 3 คน
 - 1.2 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่อยู่ในเขตอำเภอแก่งคอย ได้แก่ ครูประจำกลุ่มจำนวน 6 คน ครูอาสาการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 13 คน และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 1 คน รวมจำนวนเจ้าหน้าที่ จำนวน 20 คน
 - 1.3 นักศึกษาทางไกล ได้แก่ นักศึกษาทางไกลในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ลงทะเบียนเรียนตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวนระดับละ 35 คน รวมเป็นจำนวน 70 คน
 - 1.4 ประชาชน ผู้ที่มาใช้บริการศูนย์การเรียน ที่ได้จัดขึ้น โดยเลือกผู้มาใช้บริการศูนย์การเรียน ในช่วงเวลา 1 เดือนที่ได้จัดทดลอง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม 30 คน ตอบแบบสัมภาษณ์ 50 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนโดยดัดแปลงแบบจากการจัดศูนย์การเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน ในด้านรายละเอียดนั้นได้จัดเพิ่มเติมโดยดูจากความต้องการของผู้มาใช้บริการของศูนย์การเรียนจากการวิจัยของ วาริทพย์ อินบัว และ สุนล ทองคำ นำมาเป็นรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนขั้นที่ตำบลตาลเคี้ยว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็น 2 ชุด ดังนี้

2.2.1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับงานศูนย์การเรียน

2.2.2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกล และประชาชนผู้มาใช้บริการศูนย์การเรียนเป็นเวลา 1 เดือน ที่จัดทดลองศูนย์การเรียนครั้งนี้

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียน กระบวนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียน การบริการสื่อ การแนะแนวการศึกษา และอาชีพ การจัดกิจกรรม การบริการข่าวสารข้อมูล

และมีข้อเสนอแนะในด้านการดำเนินงาน เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened End)

แบบสอบถามชุดที่ 1 มีข้อความถาม 6 ด้าน ๆ ละ 10 ข้อ รวมเป็น 60 ข้อ ส่วนชุดที่ 2 มีข้อความถาม 5 ด้าน ๆ ละ 10 ข้อ รวมเป็น 50 ข้อ

ส่วนประสิทธิภาพของแบบสอบถามนั้นได้ผ่านการตรวจจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 ท่าน และได้นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มเจ้าหน้าที่ และนักศึกษาทางไกลที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่ 1 สอบถามเจ้าหน้าที่ 5 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ 0.85

แบบสอบถามชุดที่ 2 สอบถามนักศึกษาทางไกล 15 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ 0.87

2.3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้มาใช้บริการศูนย์การเรียนจำนวน 50 คน ซึ่งมีคำถามที่สอดคล้องกับแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการให้บริการของศูนย์การเรียนที่ได้จัดตั้งขึ้นได้ผ่านการตรวจจากอาจารย์ที่ปรึกษา สำหรับข้อความมีอยู่ด้วยกัน 6 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ รวมเป็น 30 ข้อ

3. การดำเนินการจัดศูนย์การเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดศูนย์การเรียนรู้ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ได้ทำการเตรียมสถานที่ คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ตำบลศาลเดี่ยว อำเภอแก่งคอย ได้ทำการจัดปรับปรุง ที่อ่านฯ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ ได้นำตู้ ชั้นวางหนังสือ เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เทปบันทึกเสียง วิดีโอ โทรทัศน์ หนังสือ วารสาร เอกสาร แผ่นพับ ฯลฯ มาจัดเป็นวิชาการต่าง ๆ ตามรูปแบบที่ได้กำหนดเอาไว้

3.2 เมื่อดำเนินการจัดศูนย์การเรียนรู้ตามรูปแบบที่วางไว้ ได้เปิดให้บริการนักศึกษาทางไกลกับประชาชนที่มาใช้บริการ ตั้งแต่เวลา 10.00 น. ถึง 18.00 น. ทุกวัน ได้เริ่มดำเนินการทดลอง ตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน 2536 ถึงวันที่ 27 กรกฎาคม 2536 เป็นเวลา 1 เดือน ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1. ให้บริการยืมสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ พวกตำราเรียนทางวิชาการ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ พลาณามัย วิทยาศาสตร์ โลกของงานอาชีพ การส่งเสริมคุณภาพชีวิต เป็นจำนวน 403 เล่ม พวกเทปประกอบการเรียน เป็นจำนวน 61 ตลับ วิดีโอเทป 35 ม้วน สไลด์ประกอบการเรียน 10 ชุด หนังสือพิมพ์มีไว้บริการวันละ 2-3 ฉบับ พวกนิตยสาร ข่าวสารจำนวน 180 ครั้ง/เดือน การ์ตูน 200 เล่ม

2. ให้บริการแนะแนวในเรื่องการศึกษาต่อ แล้วด้านอาชีพโดยมีครูอาสาฯ เป็นผู้แนะแนว ในเรื่องการศึกษาต่อ ได้มีผู้มาใช้บริการเฉลี่ย วันละ 5 คน ในด้านอาชีพ เฉลี่ยวันละ 5 คน ซึ่งจะมีผู้ที่สอบถามเรื่องการรับสมัครซึ่งข้อมูลประชาสัมพันธ์ ประกอบไว้ด้วย

3. ในการจัดกิจกรรมพบกลุ่มของกลุ่มแม่บ้าน จะจัดทุกวันจันทร์ตอนเช้าเวลา 10.00-12.00 น. ซึ่งมาทำน้ำยาสระผม น้ำยาล้างจาน ยาหม่อง แล้วยังใช้เป็นสถานที่ติดต่อประสานงานกับครูอาสาในเรื่องการขอจัดตั้งกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มสนใจ ส่วนการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกลจะพบกลุ่มในวันพุธ เวลา 16.30-18.30 น. ซึ่งได้มาทำกิจกรรมปรับปรุงสนามหน้าศูนย์การเรียนรู้ มีการจัดบอร์ดนิทรรศการ เข้ามาค้นคว้าทำรายงานที่ครูประจำกลุ่มสั่ง

4. จัดบริการหนังสือพิมพ์ให้อ่าน ซึ่งมีโต๊ะที่อ่านอยู่ 2 ชุด โดยมีหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ เคลลินิวส์ มติชน อย่างละ 1 ฉบับ เอาไว้บริการมีผู้มาใช้บริการเฉลี่ยวันละ 20 คน และยังมีข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพจัดเอาไว้เป็นบอร์ดอยู่ 3 บอร์ด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้ดำเนินการทดลองศูนย์การเรียนรู้ไปแล้วเป็นเวลา 1 เดือน จึงได้ทำการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยได้รับแบบสอบถามชุดที่ 1 ครบ 23 ฉบับ ส่วนชุดที่ 2 ได้รับกลับมาเพียง 86 ฉบับ รวมเป็นแบบสอบถามทั้งหมด 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.62

ส่วนแบบสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ควบคู่มาเรื่อย ๆ กับการทดลอง โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นครูประจำกลุ่มและครูอาสาได้ช่วยทำการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ได้รับกลับมาทั้งหมดทั้งสิ้น 50 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ วิเคราะห์โดยใช้หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะที่เป็นแบบปลายเปิด (Opened end) นำมาสรุปเป็นข้อ ๆ

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์สถานการณ์และความความคิดเห็นในเรื่องการให้บริการในด้านต่าง ๆ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ด้านผู้บริหาร เป็นชายทั้งหมด 3 คน มีอายุระหว่าง อายุระหว่าง 40 - 49 ปี มีจำนวน 2 คน อายุระหว่าง 50 - 59 ปี จำนวน 1 คน จบปริญญาตรีและทำงาน การศึกษานอกโรงเรียนมากกว่า 10 ปีขึ้นไปทั้ง 3 คน

2. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เป็นหญิงมากกว่าชาย คือ จำนวน 14 คน และ 6 อายุระหว่าง 20 - 29 ปีมากที่สุด จำนวน 11 คน รองลงมาอายุระหว่าง 30 - 39 ปี มีจำนวน 8 คน ส่วนมากจบปริญญาตรีมากกว่าครึ่งมีจำนวน 12 คน นอกนั้นจบอนุปริญญา

จำนวน 8 คน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานการศึกษาณโรงเรียนส่วนมากอยู่ในราว 4 - 6 ปี จำนวน 11 คน รองลงมา 1 - 3 ปี จำนวน 5 คน และ 7 - 10 ปี จำนวน 4 คน

3. นักศึกษาทางไกลเป็นนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่เป็นชาย และหญิงมีจำนวนเท่ากัน คือ 31 คน มีอายุระหว่าง 14 - 25 ปี มีจำนวน 50 คน รองลงมา มีอายุ 26 - 37 ปี จำนวน 12 คน การศึกษาอยู่ในระดับ ม.1 - ม.6 ทั้งหมด ด้านอาชีพส่วนมากมีอาชีพรับจ้าง จำนวน 52 คน รองลงมาคือ เกษตรกรรม จำนวน 5 คน รองลงมาอีกคือ อาชีพค้าขายและรับราชการ มีจำนวนเท่ากัน คือ 2 คน และไม่มีอาชีพ 1 คน

4. ประชาชนส่วนมากเป็นชายมากกว่าหญิงเป็นชาย 18 คน หญิง 6 คน มีอายุระหว่าง 14 - 25 ปี มากกว่าครึ่ง จำนวน 16 คน รองลงมา มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน ส่วนวุฒิทางการศึกษา ผู้มีวุฒิ ป.1 - ป.6 และ ม.1 - ม.6 จำนวนเท่ากัน คือ 9 คน รองลงมานั้นมีวุฒิในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี จำนวนเท่ากัน คือ 3 คน ส่วนด้านอาชีพนั้นมีอาชีพรับจ้างมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีจำนวน 15 คน รองลงมา มีอาชีพรับราชการ จำนวน 4 คน รองลงมาอีกมีอาชีพค้าขาย มีจำนวน 3 คน นอกนั้นมีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 1 คน และไม่มีอาชีพ จำนวน 1 คน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการให้บริการศูนย์การเรียน ในด้านสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียน กระบวนการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์การเรียน การให้บริการสื่อ การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การจัดกิจกรรม การบริการข่าวสารข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์เรียนนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.02$ และ 3.75) ดังนี้

1.1 ด้านสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียน ($\bar{X}=3.90$ และ 3.78) มีป้ายแสดงชื่อศูนย์การเรียนเห็นได้ชัดเจน มีถนนทางเดินไปสู่ศูนย์การเรียนได้สะดวกสบาย มีแสงสว่าง และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก การจัดมุมวิชาการต่าง ๆ พร้อมทั้งให้บริการ ตัวอาคารอยู่ในสภาพที่ดีพอสมควร

1.2 กระบวนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียน ($\bar{X}=3.93$ และ 3.52) มีการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก การจัดรูปแบบและกิจกรรมนั้นจัดให้ได้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการวางแผนจัดตั้งศูนย์การเรียนได้อย่างชัดเจน ในด้านการปฏิบัติงานของคณะดำเนินการมีการกระจายงานอย่างดีและปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม

1.3 ด้านบริการสื่อ ($\bar{X}=4.00$ และ 3.60) มีการให้บริการสื่อประกอบการเรียนได้อย่างสะดวก มีหนังสือพิมพ์รายวันที่ให้ข้อมูลความรู้ที่เป็นปัจจุบัน มีการจัดสื่อต่าง ๆ ได้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งทำให้สะดวกต่อการค้นหา มีการให้บริการสื่อสอนเสริมได้อย่างเพียงพอ

1.4 ด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ($\bar{X}=4.03$ และ 3.91) มีการแนะแนวแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น ซึ่งเจ้าหน้าที่ให้บริการนั้นเห็นความสำคัญของผู้ใช้บริการ โดยที่ผู้มาใช้บริการนั้นก็เห็นความสำคัญของการบริการแนะแนวที่จัดให้ด้วย ซึ่งได้มีการบริการแนะแนวด้านการประกอบอาชีพได้เหมาะสม รวมทั้งการแนะแนวด้านการจัดการเรียนได้ดีเหมาะสม

1.5 ด้านกิจกรรม ($\bar{X}=4.03$ และ 3.70) เจ้าหน้าที่มีทักษะในการจัดกิจกรรมป้ายที่ใช้แสดงกิจกรรมงานการศึกษาออกโรงเรียนจัดได้เหมาะสม ทั้งศูนย์การเรียนก็ยังเป็นแหล่งประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของกลุ่มนักศึกษาทางไกลและบุคคลอื่น ๆ กิจกรรมที่จัดให้ก็สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันและตรงกับความต้องการของผู้มาใช้บริการ

1.6 ด้านบริการข่าวสารข้อมูล ($\bar{X}=4.23$ และ 3.85) มีแผ่นพับประชาสัมพันธ์เพียงพอเหมาะสม มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการเผยแพร่ข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียน การบริการข่าวสารข้อมูลนั้นตรงกับความต้องการ มีหนังสือพิมพ์หลายฉบับไว้บริการ และมีป้ายแสดงสถิติข้อมูลของชุมชนที่ควรทราบ

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทั้ง 6 ด้าน พบว่าความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t=0.69$) โดยความคิดเห็นของผู้บริหารเห็นว่าจัดศูนย์การเรียนได้เหมาะสมมากกว่าเจ้าหน้าที่ ซึ่งทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นเหมือนกัน ดังนี้

2.1 ด้านสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียน มีบรรยากาศที่เหมาะสม มีการคมนาคมสะดวก การตกแต่งบริเวณภายในศูนย์การเรียนสะอาดเรียบร้อยดี

2.2 กระบวนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียน มีการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งจัดรูปแบบและกิจกรรมตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2.3 ด้านบริการสื่อประกอบการเรียน มีการให้บริการสื่อได้อย่างสะดวก มีหนังสือพิมพ์รายวันเป็นปัจจุบัน มีการจัดสื่อต่าง ๆ ได้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งทำให้สะดวกต่อการค้นหา

2.4 ด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ มีการแนะแนวแหล่งวิทยาการ ในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ให้บริการเห็นความสำคัญของผู้ใช้บริการ เจ้าหน้าที่แนะแนวเข้าใจ หลักสูตรสายสามัญดีพอ

2.5 ด้านกิจกรรม เจ้าหน้าที่มีทักษะพร้อมในการจัดกิจกรรม ป้ายที่ใช้แสดง กิจกรรมงานการศึกษาออกโรงเรียนจัดได้เหมาะสมน่าสนใจ

2.6 ด้านบริการข่าวสารข้อมูล มีแผ่นพับประชาสัมพันธ์มากเพียงพอ มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการเผยแพร่ข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อท้องถิ่น ทั้งยังมีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียน

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลและประชาชนผู้มาใช้บริการ เห็นว่า การดำเนินงานของศูนย์การเรียนนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ($\bar{X}=3.87$ และ 3.72) ดังนี้

3.1 ด้านสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียน ($\bar{X}=3.84$ และ 3.57) มีป้ายแสดง ชื่อศูนย์การเรียนเห็นได้ชัดเจน มีแสงสว่าง อากาศถ่ายเทได้สะดวกมีถนนหนทางเดินไปสู่ศูนย์ การเรียนที่สะดวก การจัดมุมวิชาการต่าง ๆ ได้ดีพร้อมที่จะให้บริการ

3.2 ด้านบริการสื่อ ($\bar{X}=3.64$ และ 3.52) มีหนังสือพิมพ์รายวันที่ให้ข้อมูล ความรู้ที่เป็นปัจจุบันที่สุด มีหนังสือประกอบการค้นหาอย่างเพียงพอ ให้บริการสื่อประกอบการ เรียนอย่างเหมาะสม

3.3 ด้านการแนะแนว ($\bar{X}=3.89$ และ 3.85) มีบริการแนะแนว การใช้ บริการศูนย์การเรียนได้เหมาะสมดี เจ้าหน้าที่แนะแนวเข้าใจหลักสูตรสายสามัญดีพอ ผู้มาใช้ บริการนั้นเห็นความสำคัญของการบริการแนะแนว

3.4 ด้านกิจกรรม ($\bar{X}=3.91$ และ 3.81) ศูนย์การเรียนเป็นแหล่งประสาน งาน การจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของกลุ่มนักศึกษาทางไกล และบุคคลอื่น ๆ กิจกรรม ที่จัดให้ตรงกับความต้องการของผู้มาใช้บริการ และจัดได้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ป้ายที่ใช้แสดงกิจกรรมงานการศึกษาออกโรงเรียนจัดได้เหมาะสมน่าสนใจ

3.5 ด้านบริการข่าวสารข้อมูล ($\bar{X}=3.85$ และ 3.83) มีหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ไว้บริการ มีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียน มีแผ่นพับประชาสัมพันธ์เพียงพอ มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการเผยแพร่ข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อท้องถิ่น

4. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกล และประชาชนผู้มาใช้บริการทั้ง 5 ด้าน พบว่า ความเห็นในส่วนรวมนั้น ($\bar{X}=3.83$ และ 3.72) เห็นว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t=0.54$) โดยความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลเห็นว่าการให้บริการศูนย์การเรียนจัดได้เหมาะสมมากกว่าของประชาชน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อของการบริการทั้ง 5 ด้าน พบว่า นักศึกษาทางไกลกับประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มี 2 ด้าน คือ

1. ด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ โดยพบว่าผู้มาใช้บริการนั้นเห็นความสำคัญของการบริการแนะแนว เจ้าหน้าที่แนะแนวเข้าใจหลักสูตรสายสามัญดีพอ มีการแนะแนวแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น

2. ด้านกิจกรรม โดยพบว่าเป็นแหล่งประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกลุ่มนักศึกษาทางไกลและบุคคลอื่น ๆ จัดได้ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

และยังพบว่า นักศึกษาทางไกลกับประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวม 3 ด้าน คือ

1. ด้านสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันในเรื่องถนนทางเดินไปสู่ศูนย์การเรียน เรื่องชั้นวางหนังสือ ตู้ใส่หนังสือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เรื่องการตกแต่งบริเวณภายในศูนย์การเรียน เรื่องการจัดสนามหน้าบริเวณศูนย์การเรียน การให้บริการชั้นวางของ น้ำดื่มที่สะอาด

2. ด้านบริการสื่อ พบว่ามีความแตกต่างกันในเรื่องหนังสือพิมพ์ฉบับรายวัน เป็นปัจจุบัน และเรื่องการเรียนการสอนมีบริการวิดีโอเสริม

3. ด้านบริการข่าวสารข้อมูล พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องของป้ายแสดงสถิติข้อมูลของชุมชนที่ควรทราบ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในด้านข้อเสนอแนะ มีดังต่อไปนี้

1. ด้านสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียน ควรปรับปรุงทางเดินเข้าสู่ศูนย์การเรียน รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ การตกแต่งศูนย์การเรียน การจัดทำสวนหย่อม

2. ด้านบริการสื่อ ควรมีวารสารที่ทันสมัย วิดีโอเทปควรมีคุณภาพมากกว่านี้ เทปประกอบการเรียนควรมีให้ครบทุกหมวดวิชา

3. ด้านการแนะแนว ควรมีการแนะแนวบริการด้านกฎหมายและด้านสุขภาพ

4. ด้านกิจกรรม ควรมีการจัดกิจกรรมให้มากขึ้น รวมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยกว่านี้
5. ด้านข่าวสารข้อมูล ควรจัดเสนอข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนมากเป็นชายมากกว่าหญิงมีชาย 35 คน หญิง 15 คน มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มากกว่าครึ่ง มีจำนวน 28 คน รองลงมาคืออายุ 25 - 44 ปี จำนวน 12 คน การศึกษานั้นเป็นผู้ที่มีวุฒิจบ ม.ต้น มากที่สุด จำนวน 19 คน รองลงมาคือ ม.ปลาย 10 คน ส่วน ป.1 - ป.6 มีจำนวนเท่ากับ ปวช. - ปวส. 8 คน และปริญญาตรี 5 คน อาชีพนั้นส่วนมากมีอาชีพรับจ้างมากที่สุด จำนวน 26 คน รองลงมาคือ ค้าขาย จำนวน 10 คน รองลงมา คือ รับราชการ จำนวน 5 คน เกษตรกรรม จำนวน 3 คน และไม่มีอาชีพ จำนวน 6 คน

4.2 ความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่ มีความเหมาะสม ร้อยละ 86.4 คือตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม มีการคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่กลางชุมชน
2. ด้านบริการสื่อมีความเหมาะสมร้อยละ 90.8 มีหนังสือวารสารมาก การจัดหนังสือ สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ค้นหาสะดวก การให้บริการด้านสื่อเสริมสะดวกและเหมาะสม มีสื่อใช้ได้ปานกลาง
3. ด้านการแนะแนว มีความเหมาะสมร้อยละ 92.8 มีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ แหล่งวิทยากรในท้องถิ่นจัดได้ดี และการแนะแนวนั้นตรงกับความต้องการและมีประโยชน์กับผู้รับบริการ
4. ด้านกิจกรรม มีความเหมาะสมร้อยละ 92 คือมีกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดได้อย่างเหมาะสม และจัดได้ตรงกับความต้องการของผู้มารับบริการ เจ้าหน้าที่มีทักษะ และความพร้อมในการจัดกิจกรรม แต่ขอเพิ่มในด้านวัสดุ อุปกรณ์ให้ทันสมัยกว่านี้
5. ด้านบริการข่าวสารข้อมูล มีความเหมาะสมร้อยละ 96.4 คือมีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างดี มีหนังสือพิมพ์ที่จัดให้บริการนั้นเป็นปัจจุบัน และมีไว้หลายฉบับ การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลโดยแผ่นพับ วารสารต่าง ๆ นั้นรวมทั้งข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้มารับบริการท้องถิ่น



การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้อภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ๆ โดยแบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การอภิปรายผลของการให้บริการศูนย์การเรียนในทุกด้านของการดำเนินการศูนย์การเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 การอภิปรายผลของการให้บริการศูนย์การเรียนในทุกด้านของการดำเนินการศูนย์การเรียนตามความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลและผู้มาใช้บริการศูนย์การเรียน

ตอนที่ 1 การอภิปรายผลของการให้บริการศูนย์การเรียนในทุกด้านของการดำเนินการศูนย์การเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในเรื่องต่อไปนี้

1. ด้านสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานนั้นมีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องง่ายแสดงชื่อศูนย์การเรียนนั้นเห็นได้ชัด ชัดเจน มีถนนทางเดินไปสู่ศูนย์การเรียนได้สะดวกสบาย มีแสงสว่างและอากาศถ่ายเทได้สะดวกซึ่งตรงกับสภาพแนวโน้มของการจัดตั้งศูนย์การเรียนที่มีหลักการรูปแบบได้ชัดชัดเจน มีการเตรียมการบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้รับรู้และเข้าใจในการจัดตั้งศูนย์การเรียนให้มีลักษณะที่น่าเข้าไปใช้บริการได้สะดวกสบายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สพล ทองคำ (2534) ในเรื่องของการเตรียมการและจัดตั้งศูนย์การเรียน มีข้อมูลชุมชน นโยบาย หลักการที่ถูกต้อง รวมทั้งการจัดมววิชาการต่าง ๆ พร้อมทั้งให้บริการ เพราะศูนย์การเรียนเป็นแหล่งที่รวมอุปกรณ์การเรียนเพื่อให้ประโยชน์แก่การเรียนและการศึกษาค้นคว้า (ละเมียด ลิมอักษร, 2517) เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทั้งหมดไว้เพื่อการศึกษา (Carter V Good, 1973) ซึ่งการนี้เป็นเรื่องของการให้บริการในเรื่องสภาพแวดล้อมที่สะดวกสบาย เป็นการกระตุ้นให้อาสาเข้าใช้บริการศูนย์การเรียนมากขึ้น

2. ด้านกระบวนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เห็นว่า มีความเหมาะสมในเรื่องการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก การจัดรูปแบบและกิจกรรมนั้นก็จัดได้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีการวางแผนจัดตั้งศูนย์การเรียนอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีนโยบายของระดับสูงที่ชัดเจน มีการสั่งการ มีแผนงาน มีหลักการรูปแบบที่ชัดเจนที่ตรงกับงานวิจัยของ สพล ทองคำ (2534) ที่พบว่า การจัดสร้างศูนย์การเรียนต้องมียุทธศาสตร์ แผนงาน หลักการ รูปแบบที่ชัดเจนรวมทั้งมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่

ที่ในทก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งยังมีการรวบรวมข่าวสาร ข้อมูลและบริการสนเทศ ซึ่งก็มีความสำคัญต่อการนำเสนอและการวางแผนจัดตั้งศูนย์การเรียน มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจมีความศรัทธาให้การสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนขึ้น ซึ่งเป็นความร่วมมือ ความสามัคคีของบุคคลในชุมชนที่ให้ความร่วมมือช่วยกันส่งเสริมพัฒนาบุคคลในท้องถิ่นให้ได้รับความรู้เพื่อที่จะทำประโยชน์แก่ท้องถิ่นอีกด้วย

3. ด้านบริการสื่อประกอบการเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เห็นว่า มีความเหมาะสมในการให้บริการสื่อประกอบการเรียนได้อย่าง สะดวก มีหนังสือพิมพ์รายวันที่ให้ข้อมูลความรู้ที่เป็นปัจจุบันซึ่งตรงกับงานวิจัยของ วาริทินัย อินบัว (2533) ที่มีความต้องการจะยืมสื่อกลับบ้าน การมีบริการสื่อต่าง ๆ เป็นการแก้ไข ปัญหาด้านบริการสื่อ และสอดคล้องกับละเมียด ลิ้มอักษร (2517) ที่ว่า ศูนย์การเรียนควร จัดสื่อต่าง ๆ ได้เป็นหมวดหมู่ทำให้สะดวกต่อการค้นหาและการให้บริการสื่อสอนเสริม เช่น หนังสือ แบบเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ฯลฯ เครื่องบันทึกเสียง โทรทัศน์ วิดีโอ หุ่นจำลอง ฯลฯ ทั้งยังเป็นที่ทำให้บุคคลเข้าไปศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากโปรแกรมการสอน ซึ่งจัดไว้ในรูปแบบของชุดการสอนตามหมวดหมู่ของเนื้อหาประสบการณ์ต่าง ๆ (นิพนธ์ ศุภปริดี, 2519) สอดคล้องกับงานวิจัยของแสงอรุณ โปร่งธนะ (2517) พรรณทิพย์ ชำนาญกิจ (2517) ภิญญา มนุศิลา (2530) ในเรื่องชุดการสอนที่ทำให้นักศึกษาจดจำเนื้อหาได้มากกว่าการเรียนปกติ ดังได้กล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าศูนย์การเรียนเป็นสถานที่ให้บริการสื่อที่เสริมเพิ่มความรู้ให้กับผู้ สนใจศึกษาสื่อต่าง ๆ ที่ตนเองให้ความสนใจอยากที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุก ๆ ด้าน

4. ด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ พบว่ามีการแนะแนวแหล่งวิทยากรใน ท้องถิ่นเจ้าหน้าที่ให้บริการเห็นความสำคัญของผู้ให้บริการ ซึ่งศูนย์การเรียนมีบทบาทในการ ให้คำปรึกษาแนะแนวทางการศึกษาต่าง ๆ แก่นักศึกษาและผู้สนใจซึ่งสอดคล้องกับ Haynes (1980) ที่พบว่าศูนย์การเรียนเข้าไปมีบทบาทในการประชุมเทคนิคนิสิต ให้คำปรึกษาแนะแนวแก่นิสิต รวมทั้งผู้ที่มาใช้บริการนั้นก็เห็นความสำคัญของการบริการแนะแนวที่จัดให้ด้วย เนื่อง จากมีความต้องการและความสนใจในการเรียนรู้ที่เกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Malcolm S. Knowles (1972) และตรงกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมผู้ใหญ่ ที่ต้อง การได้รับคำแนะนำด้านการประกอบอาชีพได้เหมาะสมเพื่อนำไปปรับอาชีพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นแรงจูงใจด้านอาชีพช่วยให้หางานได้ง่ายขึ้น ประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ได้ รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งทำให้มีรายได้มากขึ้น (ประชุม นิคมานนท์, 2529) รวมทั้งการ แนะแนวด้านการจัดการเรียนได้ดีเหมาะสมได้นำสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน การวิเคราะห์ ประสบการณ์ของผู้เรียนนำมาใช้ประโยชน์ (Malcolm S. Knowles, 1972) เน้นกิจกรรม

เป็นการเรียน เน้นเป้าหมายที่ผู้รับบริการต้องการ (Houle, 1972) ซึ่งนับได้ว่าเป็นการพัฒนาตนเอง โดยมีแรงจูงใจทางสังคมแฝงอยู่ด้วย (ปฐม นิคมานนท์, 2529) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาบุคคลและรายได้ให้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

5. ด้านกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่มีทักษะในการจัดกิจกรรมพร้อม ป้ายที่ใช้แสดงกิจกรรมงานการศึกษาออกโรงเรียนจัดได้เหมาะสมเพื่อให้ประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียน ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ วาริทพย์ อินบัว (2533) ที่ต้องการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน มีป้ายแสดงกิจกรรมงานการศึกษาออกโรงเรียน นักศึกษามีความสนใจในการจัดกิจกรรม ทั้งยังเป็นแหล่งประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของกลุ่มนักศึกษาทางไกลและบุคคลอื่น ๆ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงอรุณ โปร่งสุระ (2517) กาญจนา มิ่งวงศ์ (2517) ที่พบว่า วิธีการเรียนแบบศูนย์การเรียนนั้นได้ทำให้นักศึกษา ได้มีโอกาสฝึกฝนแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ด้วย ได้มีการพบกลุ่มและแสดงความรู้ ความสามารถของนักศึกษาในการเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการศึกษาด้านพื้นฐาน ด้านข่าวสารข้อมูลการศึกษาวิชา อาชีพและทักษะต่าง ๆ ที่ต้องพัฒนาเทคนิควิธีการจัดให้ทันสมัย ใช้สื่อที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลล ทองคำ (2534) ที่ว่ากิจกรรมที่จัดให้นั้นก็สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันและตรงกับความต้องการ เป็นการตอบสนองปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เป็นเนื้อหาที่เป็นนโยบายของรัฐเพื่อทำให้บุคคลได้มีการรับรู้สำหรับไว้ใช้แก้ปัญหา เช่น การเรียนรู้หนังสือเบื้องต้น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เอดส์ สารเสพติด จริยธรรม คุณธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนที่ต้องส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้หรือรับรู้ไว้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ดียิ่งขึ้นกับสังคมในปัจจุบัน

6. ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล จากผลการวิจัย พบว่า มีแผนผังประชาสัมพันธ์เพียงพอเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในงานวิจัยของ วาริทพย์ อินบัว (2517) ที่ต้องการมีแผนผังประชาสัมพันธ์เพียงพอกับความต้องการ และมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการเผยแพร่ข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อกัน มีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียน การบริการข่าวสารข้อมูลนั้นก็ตรงกับความต้องการของผู้มาใช้บริการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลล ทองคำ (2534) ถือได้ว่าเป็นการรวบรวมกำลังในชุมชนและนอกชุมชนในรูปภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นบุคคล สถานประกอบการ มีป้ายแสดงสถิติข้อมูลของชุมชนให้ทราบ เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวทั่วไปและใช้เป็นสถานที่ประสานงานการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ มีหนังสือพิมพ์หลายฉบับจัดไว้ให้บริการเพื่อติดตามข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริทพย์ อินบัว (2533) ที่ต้องการให้ศูนย์การเรียนเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลของ

ชุมชน เพื่อบริการให้กับคนในชุมชนนั่นเอง ซึ่งข่าวสารข้อมูลนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลทุกคน ในปัจจุบันนี้ การสื่อสารนั้นเป็นเรื่องที่ต้องรวดเร็วและฉับไว ซึ่งถือได้ว่าเป็นประโยชน์ทำให้เราเป็น คนที่รอบรู้ทันเหตุการณ์ ทำให้ได้ข้อมูลได้ถูกต้องและแม่นยำ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นจริงอีกด้วย

ตอนที่ 2 การอภิปรายผลของการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ในทุกด้านของการดำเนินการ ศูนย์การเรียนรู้ตามความเป็นของนักศึกษาทางไกลและผู้มาใช้บริการในเรื่องต่อไปนี้

1. ด้านสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในด้านรวม ของนักศึกษาทางไกลและผู้มาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ มีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องป้ายแสดง ชื่อศูนย์การเรียนรู้เห็นได้ชัดชัดเจน มีบรรยากาศที่เหมาะสม เช่น มีแสงสว่างและอากาศถ่ายเท ได้สะดวก ตัวอาคารมีสภาพที่ดีเป็นการเอื้อต่อการเรียนรู้ทำให้ศูนย์การเรียนรู้เป็นสถานที่น่า เข้าไปใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลล ทองคำ (2534) ที่ว่าการเตรียมการจัด ตั้งศูนย์การเรียนรู้ รวมทั้งในเรื่องการจัดมุมวิชาการต่าง ๆ ก็จัดได้ดีพร้อมที่จะให้บริการ มีการ นำเนื้อหาวิชามาจัดเป็นมุม ๆ เป็นแหล่งความรู้สำหรับเนื้อหาอื่น ๆ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ไชยยศ เรืองสุวรรณ และเริงลักษณ์ โรจน์พันธ์ (2518) ที่พบว่าการจัดมุมต่าง ๆ มีสื่อไว้พร้อม ช่วยให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้มากขึ้น

ส่วนในเรื่องที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไปในเรื่องของการตกแต่งบริเวณ ภายในศูนย์การเรียนรู้ การจัดสนามหน้าบริเวณศูนย์การเรียนรู้ การให้บริการในเรื่องของชั้น วางของ น้ำดื่ม พร้อมทั้งใส่หนังสือ อุปกรณ์ต่าง ๆ นั้นมีให้ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการ อภิปรายได้ว่า เนื่องมาจากการขาดงบประมาณสนับสนุน (สุลล ทองคำ, 2534) รวมทั้ง เป็นความพึงพอใจของแต่ละบุคคล (Malcolm S. Knowles, 1972) ที่ต้องการให้มี ส่วนหย่อมที่สวยงาม และมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีเป็นจำนวนมากอีกด้วย ส่วนในเรื่องของ ทางเดินไปสู่ตัวอาคารมีปัญหาด้านที่ทางระบายน้ำของชาวบ้านในชุมชนที่ไหลผ่านทางเดินเข้าสู่ ศูนย์การเรียนรู้ ในเรื่องนี้ทางท้องถิ่นกำลังช่วยกันแก้ไขปัญหาคือขุดร่องขุดระบายน้ำที่จะ วางท่อระบายน้ำในชุมชนให้เรียบร้อย เพื่อแก้ปัญหาทางเดินให้มีสภาพที่ดี ไม่เป็นที่รำคาญแก่ ผู้ที่ไปใช้บริการ

2. ด้านบริการสื่อประกอบการเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในด้าน ส่วนรวมของนักศึกษาทางไกลและผู้มาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ มีความคิดเห็นตรงกันในเรื่อง สื่อประกอบการเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริทินัย อินบัว (2533) ที่ว่ามีหนังสือพิมพ์รายวันที่ให้ข้อมูลความรู้ที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด และสอดคล้องกับความคิดเห็น ของละเมียด ลิ้มอักษร (2517) ที่ว่า มีหนังสือประกอบการค้นหาได้อย่างเพียงพอตามความ

ต้องการ ซึ่งการจัดสื่อต่าง ๆ นั้นจัดได้เป็นหมวดหมู่สะดวกต่อการค้นหา โดยการจัดหาหนังสืออ้างอิงมาเตรียมไว้ให้ จัดวางวัสดุ อุปกรณ์ (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2521) ให้มีความลับสนน้อยที่สุด และที่เก็บวัสดุคืนเข้าที่ได้อำนวยความสะดวก (Michaelis and Grim, 1960)

ส่วนในเรื่องที่มึ่ความคิดเห็นแตกต่างกันไปในเรื่อง การเรียนการสอนในเรื่องบริการวิดีโอเสริม ซึ่งมีการบริการน้อย มีเทปวิดีโอจำนวนจำกัด มีการบริการที่ไม่ครบตามความต้องการทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาริททิพย์ อินบัว (2533) อภิปรายได้ว่า เนื่องมาจากการขาดงบประมาณสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลล ทองคำ (2524) ที่ต้องการเงินงบประมาณสนับสนุนรวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์พวกนี้มีราคาแพงมากกว่าที่ทางชุมชนจะให้ความร่วมมือให้การสนับสนุน ส่วนเรื่องหนังสือพิมพ์รายวันที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีบุคคลใช้เป็นจำนวนมาก บุคคลบางท่านมาแล้วอาจไม่ได้รับบริการพร้อมกันในเวลาเดียวกันจึงมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องนี้

3. ด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่แนะแนวเข้าใจหลักสูตรสายสามัญได้ดี สามารถให้คำแนะนำในด้านการศึกษาได้ดี โดยมีครูหรือเจ้าหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน เป็นที่ปรึกษาให้แก่ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ นิพนธ์ ศุภปรีดี (2519) ที่ว่าครูของศูนย์การเรียนเป็นผู้ประสานงานปรึกษาแก่ผู้มารับบริการ ผู้มาใช้บริการนั้นก็เห็นความสำคัญของการบริการแนะแนวที่จัดให้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่บุคคลมีความต้องการและให้ความสนใจ เกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ (Malcolm S. Knowles, 1972) ทั้งยังมีการแนะแนวแหล่งวิทยากรในท้องถิ่น บริการด้านการประกอบอาชีพได้เหมาะสมเพื่อให้บุคคลได้นำความรู้ไปปรับปรุงอาชีพของตนให้ดีขึ้น (เชียรศรี วิจิตรศิริ, 2527) รวมทั้งใช้ทรัพยากรที่หาได้ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทำให้เกิดการว่างงานกับบุคคลในท้องถิ่น ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาตนเองและท้องถิ่น (ปฐม นิคมานนท์, 2529) พร้อมทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แล้วยังมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นการช่วยเหลือครอบครัวได้อีกด้วยทางหนึ่ง

4. ด้านกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ศูนย์การเรียนเป็นแหล่งประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกลุ่มนักศึกษาทางไกล และบุคคลอื่น ๆ ถือได้ว่าศูนย์การเรียนเป็นแหล่งรวมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นช่วยให้บุคคลในชุมชนท้องถิ่นมาใช้บริการศูนย์การเรียนทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นในชุมชนกิจกรรมที่จัดให้ก็นี้อสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันและตรงกับความต้องการหรือความสนใจของบุคคลต่าง ๆ (ปฐม นิคมานนท์, 2529) ทั้งยังเป็นการเน้นกิจกรรมต่าง ๆ อีกด้วยกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ (Houle, 1972) การจัดกิจกรรมนั้นควรให้นักศึกษาทางไกล

ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความรู้ความสามารถในการจัดและเผยแพร่กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริทพย์ อินบัว (2533) เพื่อให้เขาได้มีโอกาสประกอบกิจกรรมด้วยตนเองและฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (กาญจนา มิ่งวงศ์, 2531) เป็นการสอนให้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักฝึกตนให้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้รู้จักแก้ไขปัญหากลุ่มได้ด้วย ส่วนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ฝึกนันทางฝ่ายรัฐบาลอาจจัดหาให้ไม่เพียงพอ ก็คงต้องขอความร่วมมือประสานงานกันจากบุคคลสถานประกอบการในท้องถิ่นที่จะให้การสนับสนุนเป็นการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นของตนเพื่อพัฒนาบุคคลและท้องถิ่นให้เจริญมากขึ้น

5. ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล จากผลการวิจัยพบว่า มีหนังสือพิมพ์หลายฉบับจัดไว้บริการ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ วาริทพย์ อินบัว (2533) ในเรื่องนี้ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับการให้บริการข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับมาก สำหรับการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียนนั้นเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ (กาญจนา มิ่งวงศ์, 2531) หรือนำไปใช้เสริมปรับปรุงพัฒนาเองให้มีความรู้หรือปรับให้กับชีวิตประจำวันได้มากขึ้นในการประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ ก็อาศัยแผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อท้องถิ่น (สุพล ทองคำ, 2534) ทั้งการบริการนั้นยังเป็นการให้ข้อมูลที่ตรงกับความสนใจและความต้องการ ซึ่งทางศูนย์การเรียนได้มีการเผยแพร่ข่าวสารอยู่หลายประเภท (วาริทพย์ อินบัว, 2533) ส่วนในเรื่องความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องของป้ายแสดงสถิติข้อมูลของชุมชนที่ควรทราบนั้นอภิปรายได้ว่า เนื่องจากมีงบประมาณจำกัดในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ (วาริทพย์ อินบัว, 2533) และตัวบุคคลทำให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวไม่ค่อยต่อเนื่องกันและเปลี่ยนข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลให้หลายประเภทนานาชนิดกัน จึงอาจเป็นผลทำให้มีบุคคลบางพวกชอบในการนำเสนอข้อมูลและไม่ชอบข้อมูลที่เสนอไปแล้ว

การอภิปรายผลรวม

จากผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่และนักศึกษาทางไกลกับประชาชนที่มาใช้บริการ มีความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับศูนย์การเรียน ซึ่งมีผลดังนี้

1. ด้านสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียน พบว่า ผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่ และนักศึกษาทางไกลกับประชาชน มีความคิดเห็นว่าจัดศูนย์การเรียนได้เหมาะสมมีประสิทธิผลในเรื่องป้ายศูนย์การเรียน การตกแต่งบริเวณศูนย์และการจัดบรรยากาศ เช่นแสงสว่าง

อากาศถ่ายเทได้สะดวกให้กับผู้เรียน มีการคมนาคมมาใช้ศูนย์การเรียนรู้ได้สะดวก การจัด
 มุมวิชาการต่าง ๆ จัดได้ดีพร้อมจะให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสพล ทองคำ
 (2534) ที่ว่ามีการเตรียมการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่มีหลักการ รูปแบบข้อมูลชุมชน นโยบาย
 ข่ายที่ชัดเจนและงานวิจัยของไชยยศ เรืองสุวรรณและเริงลักษณ์ โรจนพันธ์ (2518) ที่
 ได้จัดมุมวิชาการสำหรับเนื้อหาเฉพาะวิชาไว้ให้ศึกษาค้นคว้า

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลและประชาชนที่มาใช้บริการซึ่งมี
 ความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องการตกแต่งบริเวณภายในศูนย์การเรียนรู้ การจัดสนามหน้า
 ศูนย์การเรียนรู้ การให้บริการในเรื่องของชั้นวางของ น้ำดื่ม ตู้ใส่หนังสือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่
 จัดให้ไม่เพียงพอ กับความต้องการตามความคิดของแต่ละบุคคล อภิปรายได้ว่า เนื่องมา
 จาก การขาดงบประมาณสนับสนุน ในการจัดศูนย์การเรียนรู้ (สพล ทองคำ, 2534) และ
 ยังเป็นความสนใจของบุคคลในแต่ละวัยอายุ พวกผู้ใหญ่ให้ความสนใจด้านการประกอบอาชีพ
 ข่าวสารข้อมูล เต็มวัยอยู่ในวัยเรียนสนใจการแนะแนวศึกษาต่อและอาชีพ ส่วนวัยเด็กให้
 ความสนใจในมุมเด็ก หนังสือการ์ตูน รวมทั้งผู้ที่มีอาชีพต่างก็ให้ความสนใจ ในข้อมูลที่
 เกี่ยวกับสิ่งที่ตนต้องการเรียนรู้มากกว่าข้อมูลด้านอื่น เช่นพวกวัยจ้าง ก็ให้ความสนใจเรื่อง
 วิทยาการ เทคโนโลยีความก้าวหน้า ผู้ที่ค้าขายก็สนใจความรู้เรื่องเศรษฐกิจ สังคม
 พวกเกษตรกรก็สนใจภาวะความเป็นไปของเศรษฐกิจความรู้เกี่ยวกับเรื่องการปรับปรุง
 ดิน ปุ๋ย เครื่องมือวิทยาศาสตร์ เรื่องตลาดผลผลิต ในเรื่องทางเดินไปสู่ตัวอาคารมีปัญหา
 ในเรื่องทางระบายน้ำที่ผ่านทางเดินเข้าไปสู่ศูนย์เรียนนั้น ในเรื่องนี้ ผู้ที่มาใช้บริการบ่อย
 อาจเกิดความเคยชินในการเข้าไปใช้บริการ จึงไม่เกิดความรู้สึกรำคาญอย่างใด ในเรื่อง
 ท่อระบายน้ำที่ทางสภาตำบล กำลังทำการแก้ไขโดยรองงบประมาณที่จะวางท่อระบายน้ำใน
 ปิงงบประมาณถัดไป

2. ด้านกระบวนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่
 มีความคิดเห็นตรงกันว่ามีประสิทธิผลดี ซึ่งผู้บริหารเห็นว่ามี การวางแผนการกระจายงาน
 การประสานงาน การทำงานตามแผน เป็นไปอย่างมีระบบขั้นตอนและความคิดเห็นของเจ้า
 หน้าที่นั้นเห็นว่าการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเหมาะสม
 มากที่สุด เพราะเป็นผู้ที่ได้ดำเนินการจัดศูนย์การเรียนรู้ ได้มีการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้อง
 กับงานวิจัยของ สพล ทองคำ (2534) ที่ว่าการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้มีนโยบาย แผนงาน
 หลักการ รูปแบบที่ชัดเจน รวมทั้งมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง
 ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ในเรื่องสื่อต่าง ๆ หรือวัสดุอุปกรณ์นั้น ผู้บริหารได้
 เห็นว่าได้จัดให้อย่างเหมาะสมแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ผู้จัดดำเนินการนั้นเห็นว่าสื่อ

วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงปานกลาง ยังมีความต้องการสื่อ วัสดุเพิ่มมากกว่านี้อีก ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของสพล ทองคำ (2534) ที่ว่าขาดงบประมาณสนับสนุนประเภทสื่อ อุปกรณ์ ซึ่งอาจจัดสรรงบประมาณจากเงินบำรุงการศึกษาประมาณ 40% สนับสนุน

3. ด้านบริการสื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นตรงกันว่า มีประสิทธิภาพดี ในการให้บริการหนังสือ ได้สะดวกรวมทั้งเทปบันทึกเสียงวิดีโอ สไลด์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริทพย์ อินบัว (2533) ที่ให้บริการสื่อเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาด้านการบริการสื่อ และตรงกับงานวิจัยของละเมียด ลิ้มอักษร (2517) ที่จัดหนังสือ ตำราเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งนิตยสาร วารสาร เทปประกอบการเรียน เทปวิดีโอ สไลด์จัดได้เป็นหมวดวิชา ซึ่งทำให้สะดวกต่อการค้นหา และให้บริการเป็นจำนวนมาก

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาและประชาชน ที่มาใช้บริการมีความคิดเห็นในส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในรายละเอียดย่อยในแต่ละข้อมีความคิดเห็นในเรื่องของหนังสือพิมพ์รายวันที่เป็นปัจจุบัน เพื่อเสนอข่าวรายวันที่ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งมีบุคคลมาใช้บริการมาก ทำให้บุคคลต้องรอการให้บริการ และความสนใจในข่าวก็มีความต่างกันในเรื่องของอายุ โดยที่ผู้สูงอายุ จะติดตามข่าวสารทั่วไป พวกแม่บ้านนิยมอ่านนวนิยายละครโทรทัศน์ เด็กวัยรุ่น ชอบอ่านข่าวบันเทิง ข่าวดารานักแสดงชื่อดัง ส่วนในด้านอาชีพก็มีผลต่อการให้บริการหนังสือพิมพ์ ดังเช่น พวกพ่อค้า แม่ค้า ติดตามข่าวสารเศรษฐกิจ พวกรับจ้างสนใจข่าวเทคโนโลยี การรับสมัครงานในหนังสือพิมพ์ พวกข้าราชการก็ถามข่าวเกี่ยวกับขงราชการด้วย ส่วนการเรียนการสอนมีบริการวิดีโอเสริมนั้นนักศึกษามีความคิดเห็นว่าจัดได้เหมาะสมมากกว่าประชาชนอธิบายได้ว่า วิดีโอเทปที่มีอยู่เกี่ยวข้องกับวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนมากกว่าที่จะเป็นความรู้ทั่วไป ที่จะเหมาะสมกับประชาชนที่จะมาใช้บริการ และจำนวนวิดีโอที่มีบริการมีจำนวนไม่มากเท่าใด ซึ่งก็ตรงกับงานวิจัยของ วาริทพย์ อินบัว (2533) ที่บอกว่ามีวิดีโอจำกัด เนื่องจากมีงบประมาณจำกัด ด้วย

4. ด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่ และนักศึกษากับประชาชน คิดว่ามีประสิทธิภาพ โดยที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นว่าการแนะแนวแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการซึ่งสอดคล้องกับ Haynes (1990) ที่ว่าศูนย์การเรียนมีบทบาทในการปฐมนิเทศนิสิตให้คำปรึกษาแนะแนวแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นความต้องการของผู้รับบริการเอง ซึ่งตรงกับเหตุของ Houle (1972) ที่มีผู้รับบริการมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาต่อ หรือจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างอาชีพ หรือเปลี่ยนหน้าที่การงานและอาชีพ ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษานั้นมี

ความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่ทำการแนะนำสามารถชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนสายสามัญให้ผู้
 ต้องรู้เข้าใจได้ถูกต้อง ทั้งยังมีบริการแนะนำการใช้ศูนย์การเรียนรู้ได้เหมาะสมด้วยส่วนประ
 ชาชนนั้นคิดเห็นว่าเรื่องการแนะนำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้มาใช้บริการ เพื่อจะได้ไขข้อ
 สงสัยและต้องการรู้ รวมทั้งยังมีการบริการแนะนำด้านการประกอบอาชีพ เพื่อจะได้นำไป
 ปรับปรุง หรือเปลี่ยนอาชีพ ทำให้มีรายได้และฐานะดีขึ้น

5. ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารกับเจ้า
 หน้าที่และนักศึกษา กับประชาชน มีความคิด เห็นตรงกันว่ามีประสิทธิผลที่ดี ในเรื่องศูนย์
 การเรียนเป็นแหล่งประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของกลุ่มนักศึกษา
 ทางไกล และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของแสงอรุณ โปร่งธนะ (2517) ที่ว่า เปิด
 โอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่วนกิจกรรมที่จัดให้นั้นก็สอดคล้องกับเหตุการณ์
 ปัจจุบันและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สพล
 ทองคำ (2534) เพื่อที่จะได้นำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งเจ้า
 หน้าที่ที่จัดก็มีทักษะในการให้ความรู้ดีพร้อม และป้ายที่ใช้แสดงกิจกรรม ข้อมูลที่ให้ความรู้ก็
 จัดได้เหมาะสมดีน่าสนใจอีกด้วย

6. ด้านการบริการข่าวสารข้อมูลพบว่า ผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่และนักศึกษา
 กับประชาชน มีความคิดเห็นว่ามีประสิทธิผลที่ดีในเรื่องของหนังสือพิมพ์หลายฉบับที่จัดไว้ให้
 บริการการประสานงานกับหน่วยอื่น ในการเผยแพร่ข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อท้องถิ่น มี
 แผ่นพับประชาสัมพันธ์มากเพียงพอโดยข่าวสารข้อมูลนั้นก็ตรงกับความต้องการของชุมชน เพื่อ
 ที่จะนำข้อมูลไปใช้กับชีวิตประชาชนได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของกาญจนา มิ่งวงศ์
 (2521) ที่ว่าข่าวสารข้อมูลมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษากับประชาชน ในเรื่องของป้ายแสดงสถิติข้อ
 มูลของชุมชนที่ควรทราบ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องนี้ อภิปรายได้ว่า เนื่องมา
 จาก มิ่งขประมาณ จำกัดในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริทธิย์ อินบัว
 (2533) รวมทั้งอาชีพของผู้บริการตั้งเช่นพวกเกษตรกร ก็สนใจข่าวข้อมูลในด้านเกษตร
 มากกว่าเรื่องสังคมวงราชการ หรือพวกค้าขาย ก็สนใจเรื่องเศรษฐกิจมากกว่าการบั้น
 เติ้งพวกวัยรุ่น แม้บ้าน ก็สนใจข่าวสารการบั้นเทิงมากกว่าเศรษฐกิจ การเมืองซึ่งรวมถึง
 วยของแต่ละบุคคลที่จะให้ความสนใจข้อมูลของชุมชน เช่น พวกผู้ใหญ่ สูงอายุ ก็ให้ความสนใจ
 ใจในเรื่องการปกครอง ประโยชน์ของชุมชนมากกว่าพวกวัยรุ่นในชุมชน ดังนั้นการเผยแพร่
 ข่าวสารข้อมูลของชุมชนเดียวกัน จึงมีผลทำให้บุคคลบางพวกชอบข้อมูลและไม่ชอบข้อ
 มูลที่เสนอให้

จากผลการวิจัย การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาทางไกลและประชาชนที่มาใช้บริการนั้นสามารถเป็นแหล่งความรู้ให้กับชุมชนและคนที่สนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมในด้านบริการสื่อ การแนะแนว การจัดกิจกรรม การให้บริการข่าวสารข้อมูล รวมทั้งสภาพอาคารและการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทดลองจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาทางไกล
 - 1.1 ในการสร้างรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ควรมีสภาพชุมชนและความพร้อมของท้องถิ่นที่ไปจัดทดลองให้ ดึงความสนใจของบุคคลในท้องถิ่นว่ามีความสนใจในด้านไหน และขอข้อมูลกิจกรรมด้านใดมากที่สุด
 - 1.2 การจัดศูนย์เรียนนั้นเราควรสร้างความสัมพันธ์หรือความคุ้นเคยกับบุคคลในท้องถิ่น เพื่อจะทำการประสานงานหรือขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นไปในตัวอีกด้วย
 - 1.3 สื่อต่าง ๆ ที่นำมาให้บริการ ควรเป็นสื่อที่มีคุณภาพมากกว่านี้ และควรทันสมัยมากกว่านี้เพื่อจะได้ช่วยให้ผู้ที่มาใช้บริการเกิดความสนใจกระตุ้นให้ผู้สนใจศึกษามากขึ้นกว่าเดิม
 - 1.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดทดลองนั้น ควรจะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้ที่จะใช้บริการ
 - 1.5 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เราควรให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ชุมชนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมให้ความรู้ข่าวสารข้อมูลเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้ที่ต้องการให้บุคคลท้องถิ่นได้ทราบเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
2. ข้อเสนอแนะทั่วไป
 - 2.1 ควรนำรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ ไปใช้จัดศูนย์การเรียนรู้ได้เพราะเป็นการกระตุ้น ส่งเสริมให้บุคคลได้ศึกษาหาความรู้ได้อย่างเป็นอิสระตามความคิดเห็นของชุมชนนั้น
 - 2.2 ควรสร้างและพัฒนา รูปแบบ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้บริการกับผู้มาใช้บริการเรียนรู้ เพราะเป็นการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีความรู้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.3 ควรมีการให้ความรู้ในเรื่องการจัดกิจกรรม เรื่องการบริหารงาน การดำเนินงาน การประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ ในการจัดศูนย์การเรียนเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับบุคลากร แผนงานในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำเอารูปแบบการจัดศูนย์การเรียนไปใช้จัดศูนย์การเรียนในพื้นที่อื่นเพื่อศึกษาว่ารูปแบบมีประสิทธิผลต่างกันหรือไม่อย่างไร
2. ควรมีการทดลองใช้ในการจัดหลาย ๆ พื้นที่ แล้วนำผลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูผลจากการใช้รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนว่าใช้ได้กับทุกสภาพพื้นที่หรือไม่
3. ควรมีการนำเอารูปแบบการจัดศูนย์การเรียนไปใช้พัฒนาจัดการให้บริการในแต่ละส่วนกับห้องสมุดประชาชนหรือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน